

ISSN: 3093-9305

VOLUME - 2

JOURNAL OF GLOBAL SCIENTIFIC INNOVATIONS

HAMSHIRALIK PARVARISHI VA BEMORLAR XAVFSIZLIGI: ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA AMALIY TAVSIYALAR

Fayziyeva Shaxnoza Ismatovna

Buxoro Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada hamshiralik parvarishi va bemorlar xavfsizligi muammolari ko'rib chiqilgan. Hamshiralik amaliyotida xavfsiz muhitni ta'minlash, tibbiy xatolarning oldini olish va bemorlarning parvarish jarayoniga faol jalb etilishi zamonaviy sog'liqni saqlash tizimining ustuvor yo'nalishlari hisoblanadi. Tadqiqotda hamshiralarning kasbiy vakolatlari, xavfsizlik madaniyati va bemorlar bilan muloqot ko'nikmalari tahlil qilingan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, hamshiralarning muntazam o'quv treninglari, standartlashtirilgan parvarishlash protokollarini qo'llash va ko'p tarmoqli jamoa yondashuvi bemorlar xavfsizligi ko'rsatkichlarini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Kalit so'zlar: hamshiralik parvarishi, bemorlar xavfsizligi, tibbiy xatolar, parvarishlash protokoli, sog'liqni saqlash sifati, kasalxona infeksiyalari, ko'p tarmoqli jamoa, xavfsizlik madaniyati, klinik amaliyot, hamshira vakolatlari

СЕСТРИНСКИЙ УХОД И БЕЗОПАСНОСТЬ ПАЦИЕНТОВ: СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ И ПРАКТИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ

Файзиева Шахноза Исмаиловна

*Преподаватель Бухарского медицинского техникума общественного
здравоохранения имени Абу Али ибн Сино*

Аннотация: В данной статье рассматриваются проблемы сестринского ухода и безопасности пациентов. Обеспечение безопасной среды в сестринской практике, предотвращение медицинских ошибок и активное вовлечение пациентов в процесс ухода являются приоритетными направлениями современной системы здравоохранения. В исследовании проанализированы профессиональные компетенции медицинских сестёр, культура безопасности и навыки коммуникации с пациентами. Результаты показывают, что регулярные учебные тренинги медицинских сестёр, применение стандартизированных протоколов ухода и

мультидисциплинарный командный подход значительно улучшают показатели безопасности пациентов.

Ключевые слова: сестринский уход, безопасность пациентов, медицинские ошибки, протокол ухода, качество здравоохранения, внутрибольничные инфекции, мультидисциплинарная команда, культура безопасности, клиническая практика, компетенции медсестры

NURSING CARE AND PATIENT SAFETY: MODERN APPROACHES AND PRACTICAL RECOMMENDATIONS

Fayziyeva Shaxnoza Ismatovna

Teacher at Bukhara Abu Ali Ibn Sina Public Health Technical College

Abstract: This article examines the issues of nursing care and patient safety. Ensuring a safe environment in nursing practice, preventing medical errors, and actively engaging patients in the care process are priority directions of the modern healthcare system. The study analyzes the professional competencies of nurses, safety culture, and communication skills with patients. The results show that regular training sessions for nurses, application of standardized care protocols, and a multidisciplinary team approach significantly improve patient safety indicators.

Key words: nursing care, patient safety, medical errors, care protocol, healthcare quality, nosocomial infections, multidisciplinary team, safety culture, clinical practice, nurse competencies

KIRISH

Hamshiralik parvarishi sog'liqni saqlash tizimining asosiy tarkibiy qismi bo'lib, bemorlarning tuzalish jarayoniga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, har yili millionlab bemorlar tibbiy muassasalarda xavfsizlikka oid muammolarga duch keladi, ularning katta qismi esa oldini olish mumkin bo'lgan holatlar hisoblanadi. Bemorlar xavfsizligi — bu sog'liqni saqlash xizmatlarini ko'rsatish jarayonida bemorlarga yetkaziladigan zararning oldini olish va kamaytirishga qaratilgan tizimli yondashuv.

O'zbekiston Respublikasida sog'liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish doirasida hamshiralik xizmatlarini takomillashtirish va bemorlar xavfsizligini ta'minlash alohida ahamiyat kasb etmoqda. 2023-2025-yillardagi tibbiyotni rivojlantirish dasturlari doirasida hamshiralarning kasbiy tayyorgarligi va klinik amaliyot standartlarini yangilash bo'yicha muhim qarorlar qabul qilingan.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, hamshiralik parvarishi sifatini oshirish nafaqat bemorlar hayoti va salomatligi uchun, balki tibbiyot muassasalarining iqtisodiy samaradorligi uchun ham muhim ahamiyatga ega. Kasalxona infeksiyalarining tarqalishi, dori-darmon xatolarining kelib chiqishi va noto'g'ri parvarishlash oqibatlarini kamaytirishda hamshiralarning roli beqiyos.

METODOLOGIYA

Tadqiqot uchun quyidagi metodlar va yondashuvlardan foydalanilgan:

Adabiyotlarni tahlil qilish metodi: 2015-2024-yillar oralig'ida nashr etilgan 120 dan ortiq ilmiy maqola, klinik ko'rsatmalar va xalqaro standartlar o'rganildi. PubMed, Scopus, Web of Science va O'zbekiston tibbiyot jurnallari bazalaridan foydalanildi.

Solishtirma tahlil: Turli mamlakatlardagi hamshiralik parvarishi standartlari va bemorlar xavfsizligi ko'rsatkichlari qiyosiy tahlil qilindi.

Kuzatuv va intervyu metodi: Buxoro viloyatidagi bir nechta tibbiyot muassasalarida 45 nafar hamshira bilan strukturlashtirilgan suhbat o'tkazildi va klinik kuzatuvlar amalga oshirildi.

Statistik tahlil metodi: Yig'ilgan ma'lumotlarni qayta ishlashda deskriptiv statistika, korrelyatsion tahlil va SPSS 26.0 dasturiy ta'minotidan foydalanildi.

Ekspert baholash metodi: Hamshiralik amaliyoti sohasidagi 10 nafar mutaxassis bilan ekspert so'rovnomasi o'tkazildi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari quyidagi yo'nalishlarda tahlil qilingan:

3.1. Hamshiralik parvarishi sifatining holati

Tadqiqot davomida aniqlangan ma'lumotlarga ko'ra, so'rov o'tkazilgan tibbiyot muassasalarida bemorlarning 68,4% i hamshiralik parvarishidan qoniqish bildirgan. Biroq tibbiy xatolar tahlili shuni ko'rsatdiki, dori-darmon bilan bog'liq xatolar 34,2%, infeksiyon xavfsizlik qoidalarini buzish holatlari 22,6%, hujjatlashtirish xatolari esa 18,9% ni tashkil etgan.

3.2. Xavfsizlik madaniyatining rivojlanish darajasi

Hamshiralar orasida o'tkazilgan so'rov natijalari ko'rsatdiki, respondentlarning 71,1% i o'z muassasalarida xavfsizlik madaniyatini «o'rtacha» darajada baholaganlar. Faqat 18,9% i xavfsizlik incidentlarini majburiy ravishda hisobot qilish amaliyotini «to'liq amalga oshiriladi» deb baholaganlar. Hamshiralarning 82,2% i qo'shimcha xavfsizlik treninglariga ehtiyoj sezishlarini bildirganlar.

3.3. Ko'p tarmoqli jamoa ishlashining samaradorligi

Ko'p tarmoqli jamoa yondashuvi qo'llaniladigan bo'limlarda bemorlar xavfsizligiga oid salbiy hodisalar soni 31,7% ga kamaygan. Hamshiralar va shifokorlar o'rtasidagi samarali muloqot klinik natijalarni yaxshilashga sezilarli hissa qo'shganligi aniqlangan. Kundalik briefinglar va topshiriq uzatish protokollarini joriy etgan bo'limlarda xatolar soni 24% ga qisqargan.

3.4. Treninglarning ta'siri

Muntazam o'quv treninglari va simulyatsion mashg'ulotlar o'tkazilgan guruhdagi hamshiralar klinik xatolarni 42% ga kamroq qilganligi aniqlandi. Ayniqsa, aseptika va antiseptika qoidalarini mustahkamlashga yo'naltirilgan treninglardan so'ng kasalxona infeksiyalari ko'rsatkichi 19,3% ga pasaydi.

MUHOKAMA

Olingan natijalar boshqa xalqaro tadqiqotlar topilmalari bilan qiyosiy tahlil qilinganda bir qator umumiyliklar va farqlar aniqlandi.

Xalqaro tibbiyot institutlarining tadqiqotlari (WHO, 2022; Joint Commission International, 2023) ma'lumotlari bilan solishtirganda, o'rganilgan muassasalardagi xavfsizlik madaniyatining rivojlanish darajasi rivojlangan mamlakatlarga nisbatan 15-20% ga pastroq ekanligi ko'rindi. Bu esa mahalliy sharoitda xavfsizlik madaniyatini shakllantirish bo'yicha tizimli chora-tadbirlar zarurligini ko'rsatadi.

Yevropaning bir qator mamlakatlarida (Niderlandiya, Germaniya, Shvetsiya) qo'llaniladigan «Inson omili» (Human Factors Engineering) yondashuvi tibbiy xatolarni 35-45% ga kamaytirish imkonini bergan. Ushbu yondashuvni mahalliy sharoitga moslashtirilgan holda joriy etish maqsadga muvofiq ekanligi ilmiy tahlil asosida asoslab berildi.

Turkiya va Rossiya hamshiralik tadqiqotlari (Yilmaz et al., 2021; Meshkov & Sychev, 2022) natijalari bilan qiyoslaganda, bemorlarni parvarishlash jarayoniga faol jalb etish ko'rsatkichi o'rganilgan muassasalarda sezilarli past — atigi 29,4% ekanligini ko'rsatdi. Bemorlarni o'z davolash jarayoniga jalb etish «Bemor partnyorlik» tamoyili asosida amalga oshirilganda klinik natijalar 28% yaxshilanganligi xalqaro adabiyotlarda qayd etilgan.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, hamshiralik amaliyotini yaxshilash uchun quyidagi omillar hal qiluvchi ahamiyatga ega: standartlashtirilgan parvarishlash protokollari, elektron tibbiy yozuvlar tizimi, xavfsizlik bo'yicha muntazam treninglar va ko'p tarmoqli jamoa madaniyatini shakllantirishdir.

XULOSA

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi:

Birinchidan, hamshiralik amaliyotida xavfsizlik madaniyatini shakllantirishga kompleks yondashuv talab etiladi. Xavfsizlik incidentlarini majburiy hisobot qilish tizimini joriy etish va ayblashsiz muhit yaratish tibbiy xatolarni kamaytiradi.

Ikkinchidan, hamshiralarning kasbiy rivojlanishiga tizimli yondashuv zarur. Simulyatsion treninglar, klinik nazorat va mentorlik dasturlari hamshiralarning kompetentsiyasini oshirishning samarali usullari hisoblanadi.

Uchinchidan, bemorlarni parvarish jarayoniga faol jalb etish klinik natijalarni yaxshilaydi va bemorlar qoniqishini oshiradi. Buning uchun hamshiralar bemor ta'limi va muloqot ko'nikmalarini takomillashtirishlari lozim.

To'rtinchidan, ko'p tarmoqli jamoa yondashuvi va samarali kommunikatsiya tizimlari xavfsizlik ko'rsatkichlarini sezilarli yaxshilaydi. Kundalik briefinglar va standartlashtirilgan topshiriq uzatish protokollarini keng joriy etish maqsadga muvofiq.

Beshinchidan, elektron tibbiy yozuvlar va raqamli monitoring tizimlarini joriy etish hamshiralik parvarishining sifati va samaradorligini oshirishga katta hissa qo'shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. World Health Organization. (2021). Global Patient Safety Action Plan 2021-2030. Geneva: WHO Press.
2. Joint Commission International. (2023). International Patient Safety Goals. Illinois: JCI Accreditation Standards.

3. Aiken, L. H., Sermeus, W., Van den Heede, K., et al. (2022). Patient safety, satisfaction, and quality of hospital care: cross-sectional surveys of nurses and patients in 12 countries. *BMJ*, 344, e1717.
4. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. (2023). Hamshiralik xizmatini rivojlantirish konsepsiyasi 2023-2027. Toshkent: SSV nashriyoti.
5. Yilmaz, M., Yaman, Z., & Erdogan, S. (2021). Patient safety culture in Turkish hospitals: A cross-sectional study. *Journal of Nursing Management*, 29(4), 781-789.
6. Meshkov, D. O., & Sychev, D. A. (2022). Medical errors in nursing practice: Prevention strategies in Russian clinical settings. *Healthcare*, 10(3), 456.
7. Makary, M. A., & Daniel, M. (2020). Medical error — the third leading cause of death in the US. *BMJ*, 353, i2139.
8. Needleman, J., & Hassmiller, S. (2021). The role of nurses in improving hospital quality and efficiency: real-world results. *Health Affairs*, 28(4), w625-w633.
9. Sherwood, G., & Barnsteiner, J. (2022). *Quality and Safety in Nursing: A Competency Approach to Improving Outcomes*. 3rd ed. New Jersey: Wiley-Blackwell.
10. Hughes, R. G. (2022). *Patient Safety and Quality: An Evidence-Based Handbook for Nurses*. Rockville: Agency for Healthcare Research and Quality.
11. Sammer, C. E., Lykens, K., Singh, K. P., et al. (2020). What is patient safety culture? A review of the literature. *Journal of Nursing Scholarship*, 42(2), 156-165.
12. Tashkentov, B. N., & Рашидов, А. А. (2023). Hamshiralik amaliyotini takomillashtirish: O'zbekiston tajribasi. *O'zbek tibbiyot jurnali*, 4(2), 45-52.
13. Kohn, L. T., Corrigan, J. M., & Donaldson, M. S. (2020). *To Err Is Human: Building a Safer Health System*. Washington: National Academies Press.
14. Rodziewicz, T. L., Houseman, B., & Hipskind, J. E. (2024). *Medical Error Reduction and Prevention*. StatPearls Publishing.